

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

REDNI ROK

3.
obdobje

Četrtek, 9. maj 2013 / 60 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.*

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA
ob koncu 3. obdobja

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili. Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Piši čitljivo in s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo. K nerešeni nalogi se vrni pozneje.

Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 20 strani, od tega 3 prazne.

PRILOGA

I. DEL

Besedilo 1

Barbara Gregorič Gorenc

ZADREGA

Zadrega – tresoča zadrega:
roke in noge drhte!

Utripajoča zadrega:
nori podivjano srce!

Zadrega – zadruga na ustih:
besed še v mislih nikjer:
cmok v grlu

in v glavi praznina;
povsod samo velik nemir!

Zadrega – zardela zadrega:
lica so sončni zahod;
pokrila bi se čez glavo
in skrila v kakšen kot.

Ali pa stekla, tekla,
in kam daleč ušla!

A stojim kot pribita,
pogled moj uprt je v tla;
kot vame ves svet bi zrl
in me spravljaj v obup!

Moja velika zadrega –
spesnil jo je – tvoj poljub ...

Besedilo 2

Bina Štampe Žmavc

SVET NASTAJA IZ DOTIKA

Svet nastaja iz dotika –
ko metulj poboža cvet,
cvet narahlo se zaniha,
kot bi k vetru bil pripet.

Svet nastaja iz dotika –
ko se v dlani znajde dlan,
svet si z nežnostjo preslika
v sončno svojo senčno stran.

Svet nastaja iz dotika –
ko gre pesnik pesem pet,
svet je čudežna oblika
dotikalnice besed.

(Gregorič Gorenc, B., 2005. Zadrega. V: Tri pike. Ljubljana: Viharnik d. o. o.
Štampe Žmavc, B., 2010. Svet nastaja iz dotika. V: Roža v srcu. Ljubljana: Mladinska knjiga.)

II. DEL

Besedilo 1

Bralnik ali knjiga?

November 2008 – Bernard Nežmah

Pojavil se je bralnik. Miniaparat žepnega formata, ki ponuja vsebine knjig na zaslonu. Tiskana knjiga, ki je od Guttenberga naprej prepričljivo dominirala, je dobila novega tekmeča. Klasični računalnik, na katerem ste lahko prebirali knjižne vsebine, kljub svoji priročnosti ni postal resen konkurent knjigi. Napornost gledanja v bleščavi zaslon je taka pomanjkljivost, da knjige ne ogrozi.

Kaj torej pomeni prihod novega bralnika?

Najprej, je čudo, ob katerem je bralec presenečen. Čeprav prihaja iz rodu kompjuterjev, je na prvi pogled bolj podoben knjigi kot računalniku. Njegove črke ne skačejo, niso osvetljene z notranjim virom svetlobe, sam format pa je velikosti žepne knjige.

Kot starokopiten bralec, ki uživa ob pogledu na knjigo, ki jo rad drži v rokah, po njej lista, vanjo vpisuje in po njej podčrtuje, sem apriorni nasprotnik uporabe e-bralnika. Toda nova naprava me je presenetila. Do nje nisem začutil odpora, temveč mi je vzbudila radovednost, česa je sposobna in kaj lahko ponudi.

Pogled nanjo je res blagodejen. Za oko je občutek enak kot pri branju knjige. Tudi "listanje" je prijazno, s tipko priključiš novo stran, lahko pa se tudi sprehodiš po zelenih straneh.

Sama praktičnost bralnika je navdušujoča. Vanj lahko naložiš na stotine knjig, to pa pomeni, da boš lahko bogato nekaj desetmetrsko knjižnico spravil v drobceno napravo. Kako genialen stroj, če pomislimo na usode emigrantov, ki so bili primorani čez noč vse svoje premoženje strpati v dve torbi in so vzeli s seboj kvečjemu eno ali dve najljubši knjigi.

Prednost bralnika v primerjavi s knjigo je občutna zlasti na potovanjih, počitnicah ali ob dolgotrajnih odhodih v tujino.

Ali torej bralnik pomeni smrt knjige, tako kot je računalnik pokopal pisalni stroj pred slabima dvema desetletjema? Je mar bralnik popolnoma superioren nad knjigo?

Če odmislim materialnost papirja, način tiska, obliko knjig, kar je pogosto vse paša za oči in v veselje duha, se bralnik in knjiga razlikujeta v načinu branja. Knjigo zaobjameš z enim pogledom. Med vrstice in na margine lahko pripisuješ bralne opombe, ki jih čez leta z lahkoto odkriješ, če knjige samo prelistaš. Če je branje zgolj potovanje čez besedilo, je bralnik zmagovalec. Če pa je branje ustvarjanje vtisov, dejanje polščanja besedila in avtorja, je zmagovalec papirna knjiga. Tudi spomin je narejen bolj po modelu knjige. Kdaj pa kdaj vzameš v roke že prebrano knjigo in se približno spomniš, na katerem delu strani si občrtal pomembno mesto. Ker je bralnik ponavljajoča se ena stran, je bistveno slabši medij za vizualni spomin.

Njegova najšibkejša točka pa je material. Navidez se zdi enakovreden nadomestek za knjigo, a to gre vzeti s previdnostjo. Na knjigo lahko po nesreči sedeš, se nanjo nasloniš, lahko ti pade na tla, celo iz ognja je bila že kdaj rešena. Za bralnik pa so takšne okoliščine navadno usodne.

Kakorkoli že: bralnik je izum, ki zagotovo ne bo pokopal knjige, bo pa povzročil pohod branja tudi na generacije in v skupine, ki doslej niso brale obsežnejših knjig.

(Prirejeno po: <http://www.monitor.si/clanek/bralnik-ali-knjiga>. Pridobljeno: 11. 1. 2012.)

margina – rob ob natisnjenem besedilu, npr. ob knjigi

OBRNI LIST.

Besedilo 2

E-bralniki

Trenutno najbolj priljubljeni e-bralniki imajo 6-palčni zaslon (15,2 cm po diagonali), na tem prostoru pa ponujajo ločljivost 600 x 800 pik. Boljši in novejši modeli imajo 16 stopenj sivine, starejši 8, še starejši le 4. Razlika med 4 in 16 stopnjami sivine je ogromna, slednje pa je zlasti obvezno, če e-bralnik podpira prikaz PDF-dokumentov, kjer so slike pogostejše. Razlike so tudi v že naloženi vsebini. Medtem ko nekateri proizvajalci ponujajo nekaj e-knjižnih klasikov, drugi ponujajo kupon za nakup nekaj knjig po bralčevi izbiri, tretji e-bralniki pa so recimo opremljeni z leksikoni in s slovarji, npr. Amazonov Kindle.

Zmogljivost naprav se vrti od pol do več GB, a je to ob velikosti e-knjig od 0,2 do 0,5 MB zanemarljivo, saj jih lahko v katerokoli napravo shranimo več tisoč. Nekatere ponujajo tudi razširljivost s pomnilniškimi karticami. Dobro, da teža e-bralnikov ni odvisna od zmogljivosti – Kindle 2 in Sonyjev PRS-505 tako tehtata okoli 290 gramov. Nekatere naprave so lažje, druge, še zlasti tiste z večjim zaslonom, pa težje (10-palčni model Kindle DX tehta okoli 500 gramov).

Posebnost nekaterih modelov je na dotik občutljiv zaslon, kar omogoča tudi vnašanje zapiskov in pisanje po zaslonu. Spet drugi modeli imajo minitipkovnico, prek katere vnašamo zapiske in dostopamo do dodatnih funkcij.

Velika večina e-bralnikov omogoča poslušanje MP3-glasbe med branjem e-knjig. Nekateri modeli imajo le izhod za slušalke, drugi imajo vgrajene tudi preproste zvočnike (Kindlovi so precej tihi, a dovolj za osebno uporabo v ne preglasnem prostoru). Tudi sinteza govora iz besedila (branje knjig) je funkcija, ki jo ponuja vse več naprav. Žal resnično dobro deluje le v angleščini, slovenska besedila pa so neposlušljiva.

(Prirejeno po: http://www.mojmikro.si/v_srediscu/podrobneje_o/e-bralniki_za_v_roko.
Pridobljeno: 11. 1. 2012.)

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedili 1 in 2.

Pozorno preberi izhodiščni besedili 1 in 2 ter reši naloge.

1. Preberi obe besedili. Kaj je skupno obema?
Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.

- A Obe besedili sta lirski pesmi.
- B V vsakem besedilu je vsaj ena poosebitev.
- C V vsakem besedilu je oklepajoča rima.
- Č V vsakem besedilu je nagovor.
- D Besedili sta soneta.
- E Besedili sta otožni.

(2 točki)

2. Preberi pesem *Zadrega*.

O njej napiši zaokroženo besedilo v največ 6 povedih. V njem predstavi, o čem govori pesem in kdo jo govori. Iz pesmi izpiši 2 primera pesniških sredstev in ju poimenuj. Pojasni, kaj je s tema pesniškima sredstvoma izraženo.

A	B	C	Č	D
1	1	2	1	1

3. Preberi pesem *Svet nastaja iz dotika*.

O njej napiši zaokroženo besedilo v največ 6 povedih. V njem predstavi sporočilo pesmi (kaj je v njej predvsem povedano). Napiši tudi, katera podoba/pesemska slika se pojavi v 1. in katera v 2. kitici. Pojasni, kaj vsaka od njiju sporoča.

A	B	C	Č	D	E
1	1	1	1	1	1

4. Čigavi sodobnici sta avtorici izhodiščnih besedil, če sta se rodili 1951 (Bina Štampe Žmavc) in 1964 (Barbara Gregorič Gorenc)? Obkroži črke pred pravnimi odgovori.

- A Sodobnici Simona Gregorčiča.
- B Sodobnici Dese Muck.
- C Sodobnici Nika Grafenauerja.
- Č Sodobnici Ivana Cankarja.
- D Sodobnici Borisa A. Novaka.
- E Sodobnici Ivana Tavčarja.

(2 točki)

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedili 1 in 2.

Pozorno preberi izhodiščni besedili 1 in 2 ter reši naloge.

1. Ali so naslednje trditve o izhodiščnih besedilih pravilne ali ne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni, obkroži NE.

Besedilo 1 in besedilo 2 sta bili objavljeni na isti spletni strani.	DA	NE
Besedilo 1 je praktičnosporazumevalno, besedilo 2 je strokovno.	DA	NE
Besedilo 1 in besedilo 2 imata isto temo.	DA	NE
Obe besedili sta napisali osebi, ki se spoznata na bralnike.	DA	NE
Za obe besedili je znan podatek o času nastanka.	DA	NE

(2 točki)

2. S katerim namenom sta bili predvsem napisani besedili?
V vsakem stolpcu obkroži pravilno trditev.

Besedilo 1	Besedilo 2
A Da bralcem predstavi prednosti in slabosti nove naprave.	A Da bralce opozori na slabosti naprave.
B Da bralcem opiše različne vrste novih naprav.	B Da bralcem svetuje pri nakupu naprave.
C Da bralcem svetuje pri nakupu nove naprave.	C Da bralcem predstavi novo napravo.
Č Da bralce prepriča, da je naprava že nadomestila knjigo.	Č Da bralce prepriča, naj kupijo napravo.

(2 točki)

6. Ali je besedilo 1 subjektivno ali objektivno?
Obkroži pravilni odgovor in navedi en primer iz besedila, ki potrjuje tvojo izbiro.

Besedilo 1 je subjektivno/objektivno.

Primer iz besedila:

(1 točka)

7. Kakšen odnos ima avtor besedila 1 do bralnika?
Obkroži ustrezeni odgovor in ga utemelji s primerom iz besedila.

Avtor ima do nove naprave naklonjen/nenaklonjen odnos.

Utemeljitev: _____

(2 točki)

8. Kako je v besedilih še poimenovan bralnik?
Na črto napiši dve poimenovanji.

(2 točki)

9. V besedilu 1 avtor samega sebe poimenuje *starokopiten bralec*. Zakaj?
Odgovor napiši na črti, vanj vključi vsaj 3 podatke.

(2 točki)

13. Preberi odstavek.

Kot starokopiten bralec, ki uživa ob pogledu na knjigo, ki jo rad drži v rokah, po njej lista, vanjo vpisuje in po njej podčrtuje, sem apriorni nasprotnik uporabe e-bralnika. Toda nova napravica me je presenetila. Do nje nisem začutil odpora, temveč mi je vzbudila radovednost, česa je sposobna in kaj lahko ponudi.

Odgovori na vprašanja iz odstavka. Odgovore napiši na črte.

- a) Do česa avtor ni začutil odpora?

(1 točka)

- b) Ob pogledu na kaj uživa avtor?

(1 točka)

- c) Kaj je želel izvedeti?

(1 točka)

14. Preberi poved.

Razlika med 4 in 16 stopnjami sivine je ogromna, slednje pa je zlasti obvezno, če e-bralnik podpira prikaz PDF-dokumentov, kjer so slike pogostejše.

Na kaj se v povedi nanaša podčrtana beseda?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

17. Preberi poved.

Če odmislim materialnost papirja, se bralnik in knjiga razlikujeta v načinu branja.

- a) Iz povedi izpiši glagola.
Napiši ju na črto.

(1 točka)

- b) Kaj imata skupnega glagola v navedeni povedi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Število.
- B Naklon.
- C Vid.
- Č Osebo.

(1 točka)

OBRNI LIST.

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.

Prazna stran

